

Determinanty vývoje ekonomiky České republiky v roce 2008

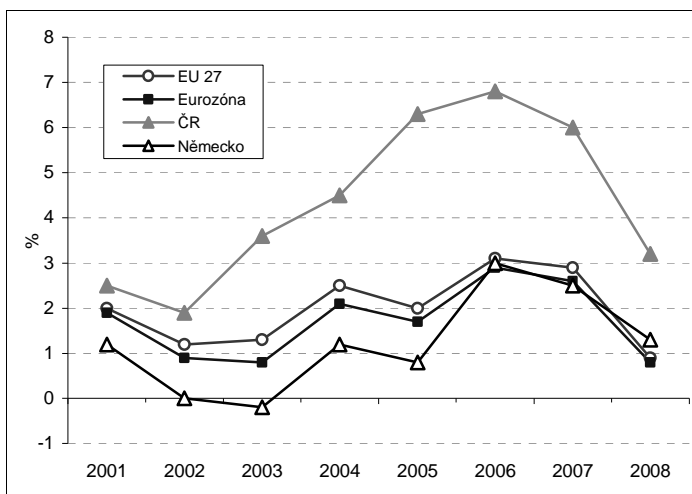
ÚVOD

Ekonomický růst světového hospodářství vyvrcholil v roce 2007 a v roce 2008 došlo k prudkému poklesu, a s tím také zpomalil světový obchod. Nepříznivý hospodářský vývoj byl způsoben vývojem ekonomiky USA a její finanční krizí. V různých zemích se dopady lišily intenzitou. Zprávy o finančním systému USA zhoršovaly důvěru subjektů jak domácích, tak i zahraničních v domácí finanční trhy. Vlivem poklesu důvěry a klesajících cen nemovitostí a aktiv domácnosti omezily spotřebu. Mezibankovní trh přestal fungovat a banky si navzájem nepůjčovaly. Banky ztížily přístup k úvěrům pro americké firmy i spotřebitele. Firmy pak omezily produkci a také investice.

Zmíněný nepříznivý hospodářský vývoj působil téměř napříč všemi kontinenty. Státy se značnou vnitřní a vnější nerovnováhou byly zasaženy poměrně výrazně. Ekonomika eurozóny zpomalila z 2,7% v roce 2007 na 0,9% v roce 2008. Tento výkon byl nižší než průměr let 2001–2007 ve výši 1,5%. Zpomalil i růst HDP v EU 27 (o 2% na 0,9% proti roku 2007, viz graf 1. Meziroční růst výkonu o 1,3% vykázala v roce 2008 německá ekonomika, z hlediska střednědobého průměru let 2001–2007 (1,1%) byla mírně nadprůměrná. Ekonomický růst Německa byl tažen rostoucími investicemi firem, ale ve 2. polovině roku 2008 klesala zahraniční poptávka a zahraniční obchod a stagnovala spotřeba domácností.

Makroekonomický vývoj české ekonomiky v roce 2008 je možné vymezit pomocí základních ukazatelů, mezi které řadíme růst reálného hrubého domácího produktu (HDP), míru inflace, míru nezaměstnanosti, saldo státního rozpočtu, saldo běžného účtu platební bilance.

Růst HDP v roce 2008 vzrostl pouze o 3,2% a proti předchozímu roku se tak snížil o méně než polovinu. Byl to důsledek nepříznivých vnitřních i vnějších faktorů, poklesu tuzemských i zahraničních zakázek, ale i nedostatečného odbytu výrobků na vnitřním i vnějším trhu. V průběhu roku 2008 docházelo k mimořádně nerovnoměrným výkyvům jednotlivých složek HDP.

Graf 1. Hrubý domácí produkt (v procentech, meziročně, stálé ceny 2000) ve vybraných zemích

Pramen: www.eurostat.cz.

Cenová hladina se v roce 2008 zvýšila a inflace byla vyšší než v EU 27, což bylo způsobeno růstem cen energií a potravin na zahraničních trzích a růstem administrativně ovlivňovaných cen.

Zaměstnanost v roce 2008 dosáhla nejvyšší úrovně od roku 1996. Příznivý vývoj na trhu práce byl způsoben růstem poptávky po statcích a dlouhodobými změnami demografické a sociální struktury nabídky práce. Klesla i dlouhodobá nezaměstnanost. Avšak ve 4. čtvrtletí nezaměstnanost po čtyřech letech poklesu mírně stoupla a klesl počet volných pracovních míst.

Výsledek veřejných financí v roce 2008 lze považovat vzhledem k hospodářskému zpomalení relativně solidní. Schodek veřejných rozpočtů byl 1,5% nominálního HDP, relativní dluh sektoru vládních institucí se nepatrně zvýšil na 29,8% nominálního HDP. Deficit vládního sektoru dosáhl 54 mld. Kč. Z ekonomického pohledu se promítl vliv ekonomické recese, který bylo možné pozorovat na příjmové straně vládního sektoru již koncem roku 2008. Nižší příjmy oproti původnímu očekávání byly vidět především u daně z přidané hodnoty a u sociálních příspěvků.

Vnější nerovnováha měřená deficitem běžného účtu platební bilance k nominálnímu HDP v roce 2008, kdy dosáhla - 3,1%, proti roku 2007, kdy dosáhla - 3,2%, se příliš nezměnila. Průměr za období 2003 až 2007 činil - 4,1% nominálního HDP. Schodek běžného účtu přesáhl stamiliardovou hranici a v roce 2008 dosáhl hodnoty - 113,9 mld. Kč.

Vývoj české ekonomiky je zde prezentován především ukazatelem určujícím ekonomický růst, tj. tempem růstu reálného produktu. Na dosaženém růstu se podílí mnoho faktorů, které můžeme rozdělit na intenzivní zdroje a extenzivní zdroje. Nejvýrazněji k růstu české ekonomiky v roce 2008 přispěla spotřeba domácností a čistý export. Koncem roku 2008 se začínají v české ekonomice projevovat příznaky finanční krize zpomalením hospodářského růstu světové ekonomiky, a to negativně ovlivnilo vývoj české ekonomiky v roce 2008 a i následujícím období.

VÝVOJ HRUBÉHO DOMÁCÍHO PRODUKTU V JEDNOTLIVÝCH ČTVRTLETÍCH

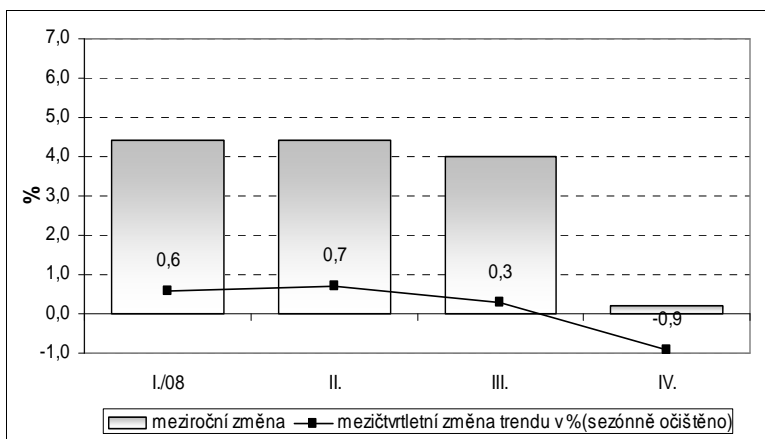
Finanční krize, která vedla k hospodářskému zpomalení nevýznamnějších ekonomik pokračovala od roku 2007 a negativním způsobem ovlivnila českou ekonomiku. Tempo přírůstku HDP bylo v roce 2001 relativně vysoké, ten v roce 2002 mírně zpomalil a počínaje rokem 2003 každoročně postupně zrychloval až do jeho vrcholu v roce 2006. Rok 2007 patřil k období ekonomického růstu, ale v druhé polovině došlo jeho zpomalení. V roce 2008 ztratil růst HDP na dynamice a vzrostl pouze o 3,2%. V porovnání s průměrem meziročních temp růstu z let 2001–2007 to bylo o 1,3% méně. To bylo důsledkem nepříznivých vnitřních i vnějších faktorů, poklesu tuzemských i zahraničních zakázek, resp. nedostatečného odbytu výrobků na vnitřním i vnějším trhu. V průběhu roku 2008 docházelo k mimořádně nerovnoměrným výkyvům složek HDP.

Na poptávkové straně ekonomiky přispěly k růstu HDP výdaje na konečnou spotřebu (1,5%) a zahraniční obchod (1,9%). Negativně působila tvorba hrubého kapitálu (0,3%). V rámci výdajů na konečnou spotřebu, které meziročně vzrostly o 2,2%, se zvýšily především výdaje domácností (+2,9%), výdaje vládních institucí vzrostly o 0,9%. Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) byla meziročně vyšší reálně o 3,1%, kdy vzrostly investice do dopravních prostředků (14,6%) a strojního vybavení (8,7%). Poklesly investice do obydlí (11,7%). Zásoby rostly v běžných cenách o 36,6 mld. Kč. Růst celkového vývozu (6,5%) předstihl nárůst dovozu (4,4%). Kladné saldo zahraničního obchodu v běžných cenách se zvýšilo na 185,2 mld. Kč.

Na nabídkové straně ekonomiky se na meziročním zvýšení celkové hrubé přidané hodnoty (HPH) podílela hlavně odvětví obchodu (růst o 15,3%, příspěvek k růstu HPH 1,9%), zpracovatelského průmyslu (růst o 4,2%, příspěvek k růstu HPH 1,2%) a zemědělství včetně lesního a vodního hospodářství (růst o 16,6 %, příspěvek k růstu HPH 0,4%). Meziroční pokles HPH ve stálých cenách byl ve stavebnictví a službách pro podnikatele.

Růst HDP v roce 2008 zpomaloval a docházelo k výkyvům tempa růstu HDP, viz graf 2. V průběhu roku došlo ke značným strukturálním změnám na

poptávkové i nabídkové straně ekonomiky, hlavně k přesunům vlivu poptávky na HDP a došlo k protisměrným změnám cenových hladin na vnitřním i zahraničním trhu, tj. působily dopady spotřebitelské inflace, prudké změny cen ropy, výkyvy směnného kurzu koruny a cenový vývoj v zahraničním obchodě. Česká ekonomika pocítila změnu evropského i celosvětového ekonomického klimatu. HDP v běžných cenách se v roce 2008 meziročně zvýšil o 4,9% na 3 705,7 mld. Kč. Úhrnná cenová hladina měřená implicitním deflátorem HDP vzrostla meziročně o 1,7%. Růst HDP za rok 2008 reálně o 3,2% byl rychlejší než v západoevropských státech, kde došlo k poklesu, tj. EU 27 (o 2,3%). HDP se tedy zvýšil a z toho rostl nejvíce v 1. a 2. čtvrtletí o 4,4% a nejméně ve 4. čtvrtletí, o 0,2%, viz graf 2, tabulka 1.

Graf 2. Vývoj HDP v jednotlivých čtvrtletích roku 2008 v procentech

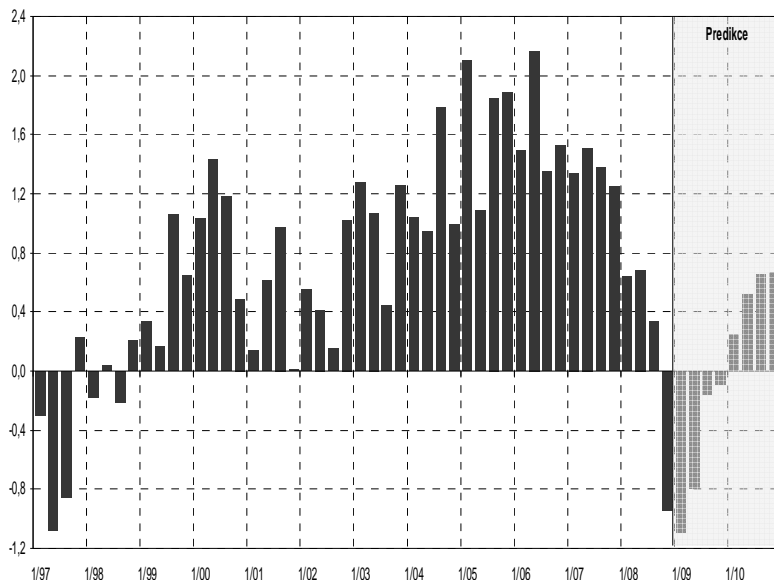
Pramen: www.czso.cz, upraveno.

HDP v 1. čtvrtletí

Podle zpřesněného odhadu ČSÚ vzrostl HDP v reálném vyjádření ve srovnání s posledním čtvrtletím roku 2007 o 0,9%, meziročně o 5,3%, viz graf 3. Hlavním důvodem poklesu dynamiky HDP bylo zpomalení růstu poptávky po produkci pro konečnou spotřebu. Tvorba kapitálu a saldo zahraničního obchodu rostly, ale nedokázaly eliminovat pokles tempa růstu spotřeby. Meziroční růst spotřeby v 1. čtvrtletí o 2,1% přispěl k růstu HDP 1,4%. Meziroční nominální růst výdajů domácností o 9,8% byl částečně eliminován růstem cen, proto výdaje vzrostly reálně o 2,8%. Výdaje vládního sektoru v reálném vyjádření byly o 0,7% nad úroveň 1. čtvrtletí 2007. Na růstu THFK o 2% se podílely především investice do strojních zařízení, dopravních prostředků a obydlí, ale do ostatních budov a staveb se investování meziročně klesly. Vývoz vzrostl o 14,1% a dovoz o 12,3%, viz tabulka 1, graf 4.

K růstu HPH meziročně o 5,4% přispěl z více než 60% zpracovatelský průmysl. HPH rostla i v odvětvích dopravy o 7,7%, obchodu o 4,4% a podnikatelských služeb o 3,5%. Pod úrovní roku 2007 zůstala odvětví stavebnictví a zemědělství.

HDP v zemích EU 27 vzrostl v 1. čtvrtletí podle odhadu Eurostatu z 3. června meziročně o 2,5%, z toho v Eurozóně o 2,2%. Na Slovensku se HDP zvýšil o 8,7%, v Polsku o 6,4 %, v Rakousku o 2,9%, v Německu o 2,6% a v Maďarsku o 0,7%.

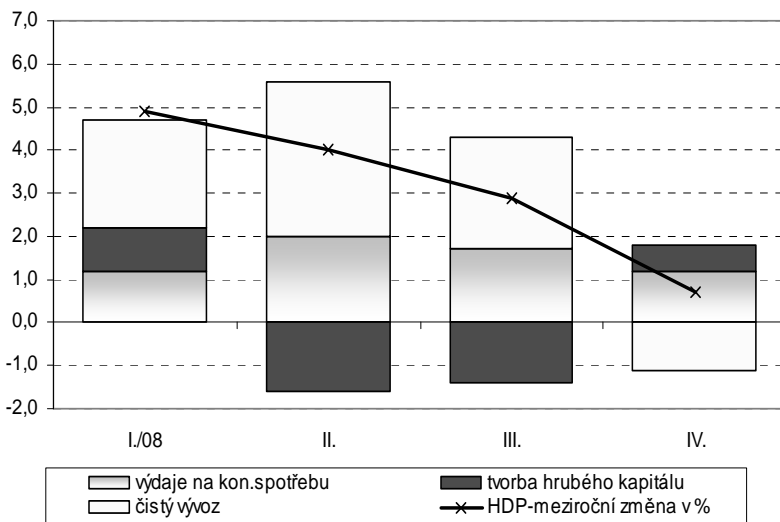
Graf 3. Hrubý domácí produkt mezičtvrtletní růst v procentech

Pramen: www.czso.cz.

Tabulka 1. Vývoj HDP a jeho složky v jednotlivých čtvrtletích roku 2008

Ukazatel		1. čtvrtletí	2. čtvrtletí	3. čtvrtletí	4. čtvrtletí
Hrubý domácí produkt	v mil.Kč, b.c.	876 891	949 068	937 094	942 815
HDP	v % s. c., r/r	4,4	4,4	4,0	0,2
Konečná spotřeba	v % s. c., r/r	1,6	2,9	2,7	1,7
z toho: domácností	v % s. c., r/r	2,7	3,4	3,0	2,6
THFK	v % s. c., r/r	4,5	4,5	3,4	0,3
Vývoz zboží a služeb	v % s. c., r/r	14,1	15,0	9,0	-8,7
Dovoz zboží a služeb	v % s. c., r/r	12,3	10,5	4,3	-6,9

Pramen: www.czso.cz, upraveno.

Graf 4. Podíl jednotlivých složek na tvorbě HDP v procentech

Pramen: www.czso.cz.

HDP v 2. čtvrtletí

HDP se zvýšil o 0,9% ve srovnání s předchozím čtvrtletím a o 4,6% meziročně. Příčinou zpomalení růstu HDP ve 2. čtvrtletí je kombinace externích a interních vlivů. Mezi externí patřilo posilování kurzu koruny, pokles směnných relací související s vývojem cen statků a ekonomické problémy největšího obchodního partnera, Německa. Hlavním interním vlivem bylo zpomalení celkové poptávky a nízká tvorba zásob. Příčinou růstu poptávky byl zahraniční obchod, který vedl k aktivnímu saldu zahraničního obchodu.

Meziroční zvýšení konečné spotřeby o 2,8% přispělo k růstu HDP 1,9%, což bylo ovlivněno růstem výdajů domácností o 3,2%. Výdaje vládního sektoru se zvýšily o 1,8%. THFK byla o 4,7% pod úroveň roku 2007, což záporně ovlivnilo 1,3% růst HDP. Hlavním zdrojem růstu THFK byly investice do obydlí, strojů a zařízení a nebytových budov a staveb. Přírůstek zásob měl negativní dopad na růst HDP 2,2%. Zahraniční obchod byl hlavním zdrojem růstu, a to 4% přispěl k přírůstku HDP. Vývoz rostl o 13,5%, ale růst dovozu zpomalil na 8,9%.

Na nabídkové straně ekonomiky zpracovatelský průmysl zajišťoval cca 70% růst HPH. HPH meziročně vzrostla o 4,6%, kdy přispěl zpracovatelský průmysl, odvětví obchodu, dopravy a služeb. Pod úroveň roku 2007 zůstalo zemědělství.

HDP v zemích EU27 vzrostl ve 2. čtvrtletí podle odhadu Eurostatu meziročně o 1,6%, z toho v Eurozóně o 1,4%. Na Slovensku se HDP zvýšil o 7,6%, v Polsku o 6,1%, v Rakousku o 2,3%, v Maďarsku o 1,8%, v Německu o 1,7%.

HDP ve 3. čtvrtletí

Ekonomický růst zpomalil a zvýšil se o 0,9% ve srovnání s předchozím čtvrtletím, a o 4,2% meziročně. Působily zde externí jako ochlazení ekonomik hlavních obchodních partnerů a růst odbytových domácích výrobců; silná koruna a vývoj cen ropných produktů. Hlavním interním vlivem byl nižší reálný růst výdajů domácností na spotřebu, ovlivněný růstem spotřebitelských cen. Ekonomický růst byl způsoben zvýšením aktivního salda zahraničního obchodu.

Meziroční zvýšení konečné spotřeby ve třetím čtvrtletí o 2,7% přispělo k růstu HDP 1,9%. To bylo dáno růstem výdajů domácností o 2,5%. Výdaje institucí sektoru vlády vzrostly o 3,7%, zvýšily se náklady zdravotních pojišťoven. THFK se meziročně snížila o 2,0 %, což mělo záporný vliv na růst HDP. Hlavním zdrojem růstu byly investice do dopravních prostředků a do strojů a zařízení. Přírůstek zásob měl negativní dopad na růst HDP 1,6%. Zahraniční obchod byl hlavním zdrojem růstu HDP s příspěvkem 2,8%, meziroční tempo vývozu pokleslo z 13,9 % na 5% ve 3. čtvrtletí, přírůstek dovozu se snížil (z 9,7% na 1,6 %).

Na nabídkové straně ekonomiky se na růstu HPH podílela především odvětví průmyslu meziročním zvýšením o 5% a obchodu o 16,1%. HPH meziročně vzrostla o 4,6%. Nadprůměrný růst HPH vykázalo zemědělství.

HDP v zemích EU 27 vzrostl ve 3. čtvrtletí podle odhadu Eurostatu ze 4. prosince meziročně o 0,8%. Na Slovensku se HDP zvýšil o 7,1%, v Polsku o 5,6%, v Rakousku o 1,5%, v Maďarsku o 1% a v Německu o 0,8%.

HDP ve 4. čtvrtletí

Došlo ke zlomu a projevil se krizové příznaky z vnějšího prostředí, a to přineslo snížení poptávky po statcích. Z toho plynuly rovněž odbytové potíže. Pozitivně se projevil dopady zákonů platných od ledna 2008 (zavedení poplatků ve zdravotnictví, zvýšení DPH z 5 na 9% a růst spotřební daně u tabákových výrobků). HDP se zvýšil ve 4. čtvrtletí meziročně o 0,7%, ve srovnání s předchozím čtvrtletím však klesl o 0,9%.

Na růstu poptávky se podílely výdaje na konečnou spotřebu 1,2% a tvorba zásob (0,5%), zatímco zahraniční obchod působil negativně (1,1%). Na výdajích na konečnou spotřebu se na meziročním zvýšení 1,7% podílely výdaje domácností 2,6%, nadprůměrně vzrostly výdaje za potraviny, telekomunikace, osobní auta a pohonné hmoty. THFK se zvýšila pouze o 0,3%, kdy nárůst investic do strojního vybavení a dopravních prostředků byl téměř kompenzován propadem bytové výstavby. Zásoby se snížily o 2,8 mld. Kč, což přispělo k vývoji HDP pozitivně. Poklesl vývoz (- 8,4%) i dovoz (- 6,2%).

Na nabídkové straně ekonomiky byl meziroční růst HDP o 0,7% pozitivně ovlivněn zvýšením HPH o 1,1%, negativně působil pokles u DPH a spotřebních daní o 2,5%. Pozitivní příspěvek k růstu celkové HPH zaznamenalo odvětví zemědělství. HPH se zvýšila v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel

a spotřebního zboží. Pokles byl zaznamenán ve zpracovatelském průmyslu, podnikatelských službách a peněžnictví a pojišťovnictví.

Ze zemí našich hlavních obchodních partnerů se v posledním čtvrtletí HDP zvýšil na Slovensku o 2,7%, v Polsku o 3,1%, zatímco v Německu poklesl o 1,6% a v Maďarsku o 1%.

STRUKTURA HRUBÉHO DOMÁCÍHO PRODUKTU V ROCE 2008 A JEHO PREDIKCE

Struktura HDP se v roce 2008 změnila meziročně ve prospěch výdajů na konečnou spotřebu, jejich podíl se zvýšil z 68,5% v roce 2007 na 70% v roce 2008, z toho spotřebitelských výdajů domácností ze 47,3% na 48,9%. Podíl výdajů na tvorbu hrubého kapitálu se přitom snížil z 26,5% na 25%, k čemuž ve větším rozsahu vedla tvorba zásob než výdaje na fixní kapitál. V roce 2008d došlo k poklesu poměru celkového vývozu a celkového dovozu k HDP (o 3,4%).

Měsíční statistiky naznačují mezičtvrtletní pokles HDP v 1. čtvrtletí 2009 okolo 1%. Reálný pokles HDP potvrzuje, že česká ekonomika se od října 2008 minimálně do března 2009 nacházela v recesi. Roční reálný HDP v roce 2009 by měl klesnout o 2,3%. V roce 2010 se již čeká růst o 0,8%, viz tabulka 2.

Tabulka 2. Vývoj HDP a jeho složky v letech 2007–2010

Ukazatel		2007	2008	2009	2010
Hrubý domácí produkt	v %, s. c.	6,0	3,2	-2,3	0,8
Spotřeba domácností	v %, s. c.	5,3	2,8	0,9	0,9
Spotřeba vlády	v %, s. c.	0,4	0,9	1,8	1,2
Tvorba hrubého fixního kapitálu	v %, s. c.	6,7	3,1	-4,9	-0,2
Podíl BÚ na HDP	v %, s. c.	-3,2	-3,1	-2,9	-2,6
Průměrná míra inflace	v %, s. c.	2,8	6,3	1,1	0,9
Míra nezaměstnanosti (VŠPS)	v %, s. c.	5,3	4,4	6,1	7,5
HDP Eurozóny	v %, s. c.	2,6	0,8	-3,3	-0,5

Pramen: www.czso.cz, upraveno.

POPTÁVKOVÁ STRANA EKONOMIKY

Tempo růstu **spotřeby domácností** se snížilo téměř na polovinu z 5,2 % na 2,9% (2008) a ocitlo se pod průměrem let 2001–2007 (3,8%), viz graf 5. V roce 2009 by měla spotřeba domácností vzrůst o 0,9 % a stát se tak stabilizátorem ekonomiky. Meziročně se tempo růstu spotřeby vlády zvýšilo z 0,4% na 0,9%, ve

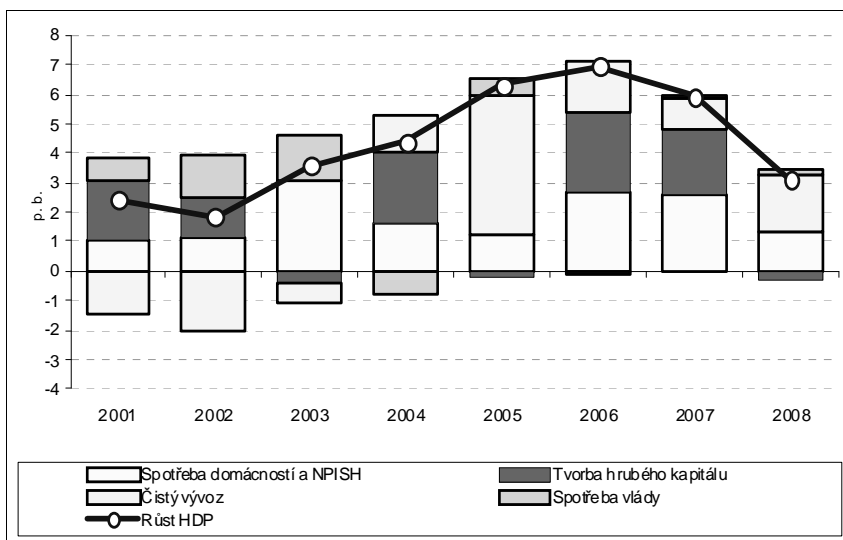

střednědobém horizontu se vládě dařilo snižovat výdaje. Dále se předpokládá úsporné chování vlády z hlediska zaměstnanosti ve vládním sektoru i nákupu statků. V roce 2009 se očekává vzestup spotřeby vlády o 1,8%.

V důsledku nepříznivého vnitřního i vnějšího investičního prostředí a oslabování zahraniční poptávky se investiční aktivita firem na našem území snižovala. THFK se zvýšila o 3,1%, což bylo o 1,3% méně než průměr let 2001–2007. Na propadu tvorby hrubého kapitálu se nejvíce podílela nižší změna zásob firem. Věcná struktura THFK se změnila ve prospěch dopravních prostředků a strojů a zařízení. Jejich podíl na THFK se zvýšil ze 41,4% v roce 2007 na 42,2% v roce 2008. Méně se investovalo do obydlí a ostatních budov a staveb, jejich podíl poklesl z 53,4% na 52,5%. Podíl investic do obydlí na THFK se snížil (o 1,6%) a podíl investic do ostatních budov a staveb se zvýšil (o 0,6%). V roce 2009 by objem investic mohl klesnout o 4,9%.

Za rok 2008 dosáhl kladný příspěvek **zahraničního obchodu** k růstu reálného HDP hodnoty 2,1%. V roce 2009 se projeví dopady globální recese, očekává se příspěvek ve výši –1,6%. Pokles tempa růstu vývozu i dovozu od počátku roku 2008 byl spojen s posilováním koruny. Od října tempo růstu dovozů předstihuje vývozy a přebytek obchodní bilance klesá. Nepříznivě působí vnější prostředí na útlum poptávky. Poprvé od 2. čtvrtletí 2002 došlo ve 4. čtvrtletí 2008 k meziročnímu poklesu exportních trhů o 0,4% (proti růstu o 2,1%) a došlo ke zhoršení exportní výkonnosti. Výsledkem bylo snížení nominálního vývozu o 13,7% i dovozu o 9%. Obchodní bilance poprvé od roku 2004 skončila deficitem, její podíl na HDP se snížil na 2,8% z 3,4% v roce 2007 a stala se tak nejdůležitějším faktorem nástupu recese. Pokles růstu dovozu způsobila klesající poptávka českých domácností a firem. Oslabování kurzu koruny ve 2. polovině roku import prodražovalo. Ten se meziročně zvýšil o 4,6%, což bylo ve srovnání s průměrem let 2001–2007 o 6,3% méně. Tempo růstu dovozu služeb (7,9%) převýšilo tempo růstu dovozu zboží (4,2%). V teritoriální struktuře se nejvíce meziročně snížil vývoz do Velké Británie o 6,5%, Francie o 2,1% a Německa o 0,5%. Vývoz do zemí EU 27 se snížil o 0,8%, což znamenalo oslabení podílu na celkovém vývozu ČR o 0,2% na 85,1%. Vzrostl vývoz do Polska o 8% a Slovenska o 6,3%.

Ve srovnání se střednědobými průměry let 2001–2007 se u většiny složek HDP jednalo o podprůměrné hodnoty. Průměrný růst spotřeby domácností v uvedeném období dosahoval 1,9%, spotřeby vlády 0,5%, tvorby hrubého kapitálu 1,4%, resp. THFK 1,2%, změny zásob 0,3%. Výjimku tvořil čistý export, jehož průměr z let 2001 až 2007 činil o 1,2% méně než v roce 2008.

Graf 4. Podíl jednotlivých složek na tvorbě HDP v letech 2001–2008 v %

Pramen: www.czso.cz.

NABÍDKOVÁ STRANA EKONOMIKY

Produkční výkonnost měřená objemem vyrobeného zboží a služeb, spotřebovaných meziproductů a vytvořenou HPH se za období 2001–2008 zvyšovala a v roce 2006 zrychlil růst produkce i mezispotřeby a v roce 2005 růst HPH. Vrcholu růstu tří produkčních charakteristik bylo dosaženo v roce 2006; produkce o 10,0%, mezispotřeby o 11,5% a HPH o 7,1%. V roce 2007 a 2008 docházelo ke snižování meziročního růstu HPH. Rok 2008 se jeví jako podprůměrný ve rovnání s lety 2001–2007. Produkce vzrostla o 3,5%, což bylo o 2,9% méně než zmiňovaný průměr, mezispotřeba se zvýšila rovněž o 3,5%, její rozdíl proti průměru činil 3,9%. Růst HPH byl v roce 2008 o 0,9% nižší než střednědobý průměr let 2001–2007.

Z hlediska struktury nabídkové strany ekonomiky (HPH) se prosadily v různých sektorech odlišné trendy, viz tabulka 3. V primárním sektoru (zemědělství, lesnictví, rybolov) pokračovalo již v roce 2005 nastartované oslabování jeho podílu na HPH až na 2,3%, což byla nejnižší hodnota ve sledovaném období. Podíl sekundárního sektoru (průmysl, těžba, stavebnictví) se po dvouletém zvyšování propadl pod 38%. Naopak terciární sektor posílil svoji pozici ve struktuře nabídky a po pěti letech opět překročil 60% podíl na HPH.

Tabela 3. Struktura hrubé přidané hodnoty (v %, b. c.)

Sektor	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Primární	3,9	3,3	3,1	3,3	3,0	2,6	2,4	2,3
Sekundární	37,7	36,7	35,9	38,6	37,9	38,2	38,9	37,6
Terciární	58,4	60,0	61,0	58,1	59,1	59,2	58,7	60,1

Pramen: ČSÚ.

ZÁVĚREM

Růst HDP v ČR v roce 2008 významně zpomalil. Výkon české ekonomiky se v roce 2008 zhoršil již počínaje 1. čtvrtletím, avšak teprve ve 4. čtvrtletí došlo ke zlomu, HDP klesl. Na poptávkové straně přispěly k růstu HDP výdaje na konečnou spotřebu a zahraniční obchod. Vláda zvýšila výdaje a výrazně klesla investiční aktivita firem. Tvorba hrubého kapitálu meziročně poklesla v důsledku negativních očekávání investorů a vlivem nedostatku finančních prostředků. Na nabídkové straně ekonomiky se na meziročním zvýšení celkové HPH podílela odvětví obchodu, zpracovatelského průmyslu a zemědělství včetně lesního a vodního hospodářství. Meziroční pokles HPH ve stálých cenách byl zaznamenán ve stavebnictví a službách pro podnikatele.

Hrozbu pro tvorbu HDP představuje fiskální vývoj a krátkodobý výhled fiskální politiky. Vláda opakovaně vyjádřila ambici udržet deficit státní rozpočtu. Reiffeissen Bank ve studii Strategie CZ 3. čtvrtletí 2009 odhaduje pokles české ekonomiky v roce 2009 na – 3,2%. Přestože ekonomická situace se stabilizuje i v zahraničí, nelze očekávat žádné výrazné odražení ode dna a přechod ekonomiky do fáze oživení. Ekonomický růst pro rok 2010 odhaduje na 1,3%, což představuje jen mírné oživení, stejně jako pomalé ožívání ekonomiky v západní Evropě. Lepší vyhlídky si lze očekávat od r. 2011, kdy lze předpokládat výraznější oživení ekonomiky.

LITERATURA

- Kohout P., 2006, *Vitamíny pro ekonomický růst*, Ekopress, Praha.
- Ministrstvo financí, 2009, *Makroekonomická predikce České republiky*, Praha.
- Sojka M. a kolektiv, 2009, *Česká ekonomika v evropských integračních procesech – vybrané problémy*, Doplněk, Praha.
- Statistické ročenky ročník 1990–2008.
- Vejvodová A., *Česká ekonomika loni dopadla hůř, než se čekalo*, /www.ct24.cz/ ekonomika/48136-ceska-ekonomika-loni-dopadla-hur-nez-se-cekalo, 11.3.2009
- Výroční zprávy České národní banky ročník 1990–2008.

Streszczenie

Artykuł opisuje wpływ podstawowych czynników rozwoju makroekonomicznych danych gospodarki Republiki Czeskiej w roku 2008. Czynnikiem, który prezentuje wywój gospodarki czeskiej jest czynnik wzrostu gospodarki, tzn. tempo wzrostu realnego PKB. Tempo wzrostu produktu krajowego brutto jest sumą wskaźników obrazujących zmiany wydajności pracy, która była wielka i produktywności kapitału, która była mała. Głównym czynnikiem wzrostu gospodarki Republiki Czeskiej w roku 2008 staje się popyt konsumpcyjny i handel zagraniczny. Zpowolnieni wzrostu gospodarki pojawiło się w Republice Czeskiej w końcu roku 2008 i było spowodowane też kryzysem finansowym gospodarki świata, co miało negatywny wpływ na następny rozwój gospodarki Republiki Czeskiej w następnym okresie.

Development Determiners of Economy in the Czech Republic in 2008*Summary*

The paper assesses influence of decisive determiners characterizing macroeconomic development of economy of the Czech Republic in 2008. The development of the Czech economy is presented by the index determining economic growth, i.e. speed of growth of a real product. Intensive sources more markedly participated in the reached growth; economic growth was the most sustained by growth of labour productivity, while contribution of capital productivity was under average. The main contributors to growth of the Czech economy of 2008 were net export and domiciliary consumption. By the end of 2008 the first symptoms of financial crisis became evident with the slowdown of economic growth of the world economy which negatively influenced the Czech economy in 2008 as revealed in following periods.